

Oktober 2016

Apotheek & Pensioen

IN DIT NUMMER

P2 ► PMA digitaal

Alles over uw PMA-pensioen op één plek? Dat is MijnPMA. Even inloggen en u heeft toegang tot uw persoonlijk pensioenarchief.

P3 ► Pensioen mogelijk omlaag

PMA moet volgend jaar mogelijk de pensioenen verlagen. U leest erover op de voorpagina en op pagina 3 van deze Apotheek & Pensioen.

P4 ► Alle tijd

Ze werkt al meer dan 40 jaar in de apotheek. En in haar vrije tijd heeft ze een grote passie: pentekeningen maken. Aan het woord is Lucy Wouters.

Verlaging pensioenen komt dichterbij

PMA staat er, net als veel andere pensioenfondsen, al een tijd financieel niet goed voor. Al eerder kondigden we aan dat we het punt naderen waarop we wettelijk verplicht zijn maatregelen te nemen die uw pensioen raken. Dat komt nu snel dichterbij.

REACTIE

Toon van der Wijst, bestuursvoorzitter PMA:

Zuur

'Zoals het er nu naar uitziet zal PMA in 2017 voor het eerst in haar geschiedenis de pensioenen moeten verlagen. Dat is heel zuur. Zeker als je ziet dat we ook de laatste jaren, ondanks de crisis, winst hebben geboekt met beleggen. Maar het is niet genoeg. Dat komt door de extreem lage rente. Bij een lage rente moeten we ervan uitgaan dat het pensioengeld in de toekomst langzamer zal aangroeien. Die regel hebben we in Nederland met elkaar afgesproken omdat we de pensioenen heel degelijk willen financieren. Van die degelijkheid profiteren we met zijn allen, maar we betalen er nu ook de prijs voor. Natuurlijk zullen in eerste instantie vooral de pensioengerechtigden een verlaging van hun pensioen voelen. Als bestuur maken we ons ook oprecht zorgen over hun koopkracht, want we hebben de laatste jaren de pensioenen ook al niet of nauwelijks kunnen indexeren. Gelukkig lijkt er een kleine steun in de rug te komen vanuit het kabinet, dat op Prinsjesdag bekendmaakte de koopkracht van de ouderen extra te gaan ondersteunen. Verder heeft staatssecretaris Klijnsma gezegd te gaan onderzoeken of er alsnog iets gedaan kan worden aan de dreigende verlagingen van de pensioenen in heel Nederland. Ook zij ziet in dat het zuur is dat het beter gaat met de BV Nederland maar dat we moeten inleveren op de pensioenen. Mogelijk krijgen pensioenfondsen meer tijd voor het herstel van de buffers. Ik hoop het van harte.'

Volgens de wet moeten pensioenfondsen flinke buffers hebben voor de veiligheid van de pensioenen. Die buffers zijn de laatste jaren ook bij ons fonds geslonken. U heeft daarvan de gevolgen al gemerkt: we hebben uw pensioen de afgelopen jaren niet of maar mondjesmaat kunnen indexeren (beschermen tegen koopkrachtverlies). Sommige pensioenfondsen hebben nog een stap extra moeten zetten en hebben de pensioenen al moeten verlagen. Dat was tot nu toe bij PMA niet nodig. Maar door de aanhoudend lage rente is onze dekkingsgraad zo onder druk komen te staan, dat ook wij waarschijnlijk niet meer aan deze maatregel ontkomen.

Wat betekent dat voor u?

Allereerst is het duidelijk dat uw pensioen op 1 januari 2017 opnieuw niet geïndexeerd zal worden. Maar waarschijnlijk is er meer nodig. Als onze financiële situatie aan het eind van dit jaar niet voldoende is verbeterd (en er is op dit moment helaas niets wat in die richting wijst), dan zal het bestuur in de eerste maanden van 2017 moeten besluiten de pensioenen te verlagen. Dat geldt dan voor alle pensioenen bij PMA in gelijke mate, dus zowel voor de ingegane pensioenen van de pensioengerechtigden als voor de opgebouwde pensioenen van de werkenden.

Met welk percentage de pensioenen verlaagd moeten worden, weten we nu nog niet. Dat hangt af van hoe we er eind 2016 voorstaan. Als dan uit het herstelplan blijkt dat we onze financiële situatie onvoldoende kunnen herstellen, zullen we het tekort moeten wegwerken door de pensioenen te verlagen. Dat hoeft niet in één jaar, we mogen er tien jaar over doen. Wat betekent dat nu?

We geven twee voorbeelden:

Als PMA **10%** tekort komt op het herstelplan
Dan is de verlaging in 2017: 1%
Bij een pensioen van € 400 bruto per maand (een gemiddeld pensioen bij PMA)
Verlaging: € 4 minder per maand
Resterend pensioen: € 396 bruto per maand

Als PMA **20%** tekort komt op het herstelplan
Dan is de verlaging in 2017: 2%
Bij een pensioen van € 400 bruto per maand (een gemiddeld pensioen bij PMA)
Verlaging: € 8 minder per maand
Resterend pensioen: € 392 bruto per maand

Na 2017 wordt jaarlijks bekeken hoe PMA ervoor staat en of een verdere verlaging van de pensioenen nodig is en zo ja met welk percentage.

Is er een kans dat de pensioenen toch niet verlaagd hoeven te worden?

Het is niet waarschijnlijk dat de financiële situatie van PMA voor het eind van het jaar voldoende verbeterd. Wat wel mogelijk is, is dat het kabinet besluit om de regels voor pensioenfondsen aan te passen. Het is nog niet duidelijk of dat gebeurt en wat daarvan de gevolgen zouden zijn voor de verlaging van de pensioenen. We verwachten hierover tegen het eind van het jaar meer duidelijkheid.

Meer weten? Lees dan verder op pagina 3.

Aantal deelnemers PMA licht gestegen

In 2015 is het aantal deelnemers die pensioen opbouwen bij PMA gestegen met 0,7% tot 25.931. De stijging in 2015 komt voor het grootste deel voor rekening van de mannen. Vrouwen vormen met 88,2% nog wel veruit de grootste groep bij PMA. Naar leeftijd uitgesplitst zien we de laatste jaren de groep deelnemers van 55 en ouder het snelst groeien, terwijl de groep 35 tot 45-jarigen iets kleiner wordt. De groep jongeren tot 35 jaar bleef in 2015 stabiel. Per saldo is er sprake van een lichte vergrijzing van ons deelnemersbestand, maar die ligt niet boven het landelijk gemiddelde. De oorzaak is dat ouderen steeds langer blijven werken.

ACTIEVE DEELNEMERS NAAR LEEFTIJD

	Toename van het aantal	
	2015	2014
55 jaar en ouder	7%	5%
45 tot 55 jaar	1%	0%
35 tot 45 jaar	-3%	-2%
25 tot 35 jaar	1%	0%
Tot 25 jaar	0%	2%
Totaal deelnemers	0,7%	0,5%

Nieuwe website PMA

Begin 2017 krijgt PMA een nieuwe website. Daar zult u nog gemakkelijker kunnen vinden wat u over uw PMA-pensioen wilt weten. Als u inlogt (vanaf de start van de nieuwe site kan dat met uw DigiD) wordt de informatie op de site afgestemd op uw persoonlijk profiel. Net als nu blijft MijnPMA een prominente plek houden. Dat is het beveiligde deel van de website waar u bij uw persoonlijke pensioengegevens kunt.

Post van PMA digitaal

PMA gaat gebruikmaken van de mogelijkheid om informatie digitaal te verstrekken. U ontvangt in 2017 uw jaarlijkse pensioenoverzicht digitaal. Voor het zover is, krijgt u nog wel de gelegenheid bezwaar te maken tegen het digitaal verzenden van correspondentie door PMA. U blijft deze dan per post ontvangen. Correspondentie die PMA digitaal verzendt, vindt u ook terug in uw persoonlijk pensioenarchief in MijnPMA. Zo kan er niets kwijtraken en kunt u er op elk gewenst moment bij.

Jaarverslag 2015

Deze zomer verscheen ons jaarverslag over 2015. U kunt het downloaden van onze website.

AOW-leeftijd lager dan 67 jaar?

Hoe zit het nu met de ingang van de AOW en van uw PMA-pensioen? Dat zijn twee verschillende uitkeringen. De AOW is het pensioen dat u van de overheid krijgt. Uw PMA-pensioen bouwt u op via uw werkgever. Bij PMA gaat uw pensioen standaard in als u 67 bent. Maar voor de AOW ligt dat op dit moment nog anders. De AOW-ingangsleeftijd gaat in stapjes omhoog naar 67. Dat punt wordt bereikt in 2021. Als u geboren bent voor 1 mei 1954 is voor u de leeftijd waarop u voor het eerst AOW krijgt nog (enkele maanden) lager dan 67 jaar. Dat is dus vóórdat uw PMA-pensioen standaard ingaat. Hoe gaan wij daarmee om? Wij gaan ervan uit dat u uw PMA-pensioen wilt laten ingaan op het moment dat u AOW gaat ontvangen. Een aantal maanden daarvoor sturen we u de benodigde formulieren. U kunt er ook voor kiezen uw PMA-pensioen dan nog niet in te laten gaan, maar uit te stellen tot uiterlijk uw 67ste. Wilt u uw pensioen al vóór uw AOW-datum laten ingaan, dan moet u dat minimaal drie maanden van te voren melden bij PMA. Wij sturen u dan de benodigde formulieren.

Met pensioen op uw AOW-datum

Een punt van aandacht voor wie met pensioen gaat op de AOW-leeftijd. Volgens de Cao Apotheken stopt uw arbeidsovereenkomst op de eerste van de maand nadat u de AOW-gerechtigde leeftijd heeft bereikt. Vaak is dat ook het moment dat mensen hun PMA-pensioen willen laten ingaan. In de praktijk blijkt echter dat een werknemer soms al afgemeld wordt bij PMA op de eerste van de maand waarin hij of zij de AOW-gerechtigde leeftijd bereikt. Dat is dus een maand voordat het PMA-pensioen ingaat. Als dat een bewuste keuze is, is er niets aan de hand. Maar onze ervaring leert dat dit vaak niet zo is. Het kan betekenen dat u een maand met een gat in uw inkomen komt te zitten. Wij raden u aan dit goed met uw werkgever door te nemen en u er van te verzekeren dat het goed geregeld is.

Verhuizing doorgeven aan PMA

Als u verhuist hoeft u dat niet in alle gevallen aan ons door te geven.

Niet nodig: als u binnen Nederland verhuist. PMA krijgt hier automatisch bericht van via uw gemeente. U hoeft in dat geval zelf dus niets aan ons door te geven.

Wel nodig: als u in het buitenland gaat wonen of in het buitenland van adres verandert. U kunt uw adreswijziging in dat geval schriftelijk (via post of e-mail) aan ons doorgeven. Uiteraard moet u het ook aan ons doorgeven indien u uw post niet naar uw woonadres, maar naar een postadres wilt laten sturen.

Uitbetaling pensioen

Iedere maand wordt rond de 25ste uw pensioen gestort op het door u opgegeven bankrekeningnummer (IBAN). In de maand april ontvangt u naast uw maandelijkse pensioen ook vakantiegeld. Als u uw pensioen op een buitenlandse rekening ontvangt, kan uw bank extra kosten in rekening brengen. Dat geldt met name voor bankrekeningen buiten de Europese Unie. Die kosten zijn voor uw rekening. In dat geval is het daarom aan te raden toch een Nederlandse bankrekening aan te houden.

Laat je niet verrassen!

Niks leuker dan verrassingen natuurlijk. Maar sommige dingen kun je maar beter plannen. Je pensioen bijvoorbeeld. Je wilt toch straks ook nog goed kunnen leven? Ons advies: kijk af en toe naar je pensioen. Hoe sta je ervoor en op welk pensioen steven je af? Dat kan heel simpel op MijnPMA. Even inloggen, en je krijgt een overzicht van je pensioen bij PMA. Je vindt er ook belangrijke stukken van PMA, zoals je pensioenoverzicht. Dat is handig als je het snel nodig hebt, bijvoorbeeld bij een hypotheekgesprek.

Tip: Heb je ook nog pensioen bij een ander pensioenfonds of verzekeraar? Kijk dan ook even op www.mijnpensioenoverzicht.nl.

Kijk even naar je pensioen, al is het maar af en toe. U bereikt **MijnPMA** via www.pma-pensioenen.nl.

Het ziet ernaar uit dat PMA in 2017 de pensioenen zal moeten verlagen. We kunnen ons voorstellen dat dit vragen oproept. We zetten er alvast een aantal voor u op een rij.

PMA moet de pensioenen mogelijk verlagen.

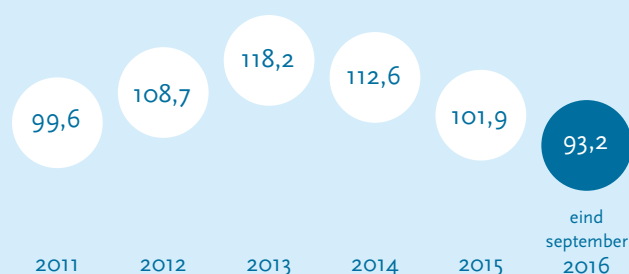
Hoe zit dat precies?

Waarom moeten de pensioenen misschien verlaagd worden?

In de wet zijn regels opgenomen over hoe pensioenfondsen moeten omgaan met financiële tekorten. Die zijn er om ervoor te zorgen dat de veiligheid van de pensioenen op de lange termijn gewaarborgd is en dat de lusten en lasten eerlijk verdeeld worden tussen jong en oud. De financiële buffers van PMA zijn al enige tijd te laag. Tot nu toe was het volgens ons herstelplan echter nog steeds mogelijk om zonder extra maatregelen op tijd (binnen tien jaar) weer boven de streep te komen. Maar nu dreigen we het punt te bereiken waarop dat niet meer het geval is. In dat geval ontkomen we er niet aan de pensioenen te verlagen. Dat moet dan met een zodanig percentage, dat het herstel weer een haalbare kaart wordt. Daar zijn officiële rekenregels voor.

(Beleids-)dekkingsgraad

Hier ziet u hoe onze dekkingsgraad zich de laatste 5 jaar heeft ontwikkeld. Sinds vorig jaar baseren we beslissingen op de zogeheten beleidsdekkingsgraad. Dat is de gemiddelde stand van de dekkingsgraad over de laatste 12 maanden.

Is ons pensioengeld verdampt met beleggen?

Nee. De afgelopen tien jaar hebben we een rendement geboekt van gemiddeld 4,5% per jaar.

Gemiddeld rendement over de laatste 10 jaar

4,5%

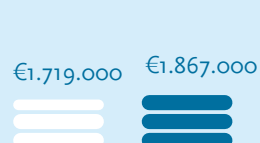
Kan een verlaging van de pensioenen in betere tijden worden ingelopen?

Ja, verlagingen van de pensioenen kunnen in de toekomst worden ingelopen, net zoals dat geldt voor in het verleden misgelopen indexaties. Daarvoor moet de beleidsdekkingsgraad echter wel aanzienlijk hoger zijn. Voorlopig is daar geen zicht op.

Hoe komt het dan dat PMA er niet goed voorstaat?

Dat komt door twee dingen. Eén: we blijven in Nederland gemiddeld langer leven dan dat we tot voor kort dachten. Dat is goed nieuws natuurlijk, maar voor ons betekent het dat we de pensioenen langer moeten uitbetalen. Daar hebben we extra geld voor opzij moeten zetten. Punt twee is dat pensioenfondsen veel last hebben van de zeer lage rente. Bij een lage rente moeten we er volgens de wettelijke rekenregels van uitgaan dat het pensioengeld in de toekomst langzamer zal aangroeien. Daardoor moeten we nu (veel) meer geld 'in kas' hebben om uw pensioen straks uit te kunnen betalen. We zeggen dan: onze verplichtingen zijn gestegen. De laatste jaren heeft dat een enorm negatief effect gehad op onze dekkingsgraad. Dat kon bij lange na niet worden goedge maakt door onze beleggingswinsten.

Stand eind 2012

Stand eind 2015

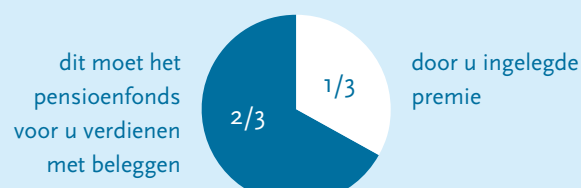
● verplichtingen ● pensioenvermogen

Hoe zit het met het uitsmeren van de verlaging over 10 jaar?

Op basis van de beleidsdekkingsgraad van eind 2016 rekent PMA uit hoeveel procent de pensioenen verlaagd moeten worden. Die verlaging hoeven we niet in één klap door te voeren. We mogen het uitsmeren over 10 jaar. In het eerste jaar zal uw pensioen met 1/10e deel van het totaal benodigde percentage worden verlaagd. Ieder volgend jaar wordt opnieuw bekeken of bovenop de verlaging van 2017 een verdere verlaging nodig is. Als PMA er dan beter voorstaat, kan de verlaging minder groot zijn of zelfs helemaal niet meer nodig. Maar het kan ook zijn dat er juist een forsere verlaging noodzakelijk is.

Waarom is mijn pensioen eigenlijk niet gegarandeerd? Ik heb er toch voor betaald?

Heel simpel gezegd: een goed en betaalbaar pensioen zonder risico bestaat niet. Globaal gesproken bestaat uw pensioen straks voor een derde deel uit ingelegde premie. De rest, twee derde deel dus, moet PMA voor u verdienen door voldoende rendement te halen op uw pensioengeld. Dat kan alleen als we beleggen. En hoe voorzichtig we dat ook doen, daar kleven altijd risico's aan. Ook kan het pensioenfonds geconfronteerd worden met andere zaken die de financiële positie kunnen aantasten, bijvoorbeeld een verdere daling van de rente of een grotere stijging van de levensverwachting. PMA weegt zorgvuldig af welke risico's we verantwoord kunnen lopen. Maar alle risico's uitsluiten, dat gaat niet. Uw pensioen zou dan of veel lager of veel duurder worden. Geen gegarandeerd pensioen dus. Dat betekent dat het soms zal tegenzitten, zoals op dit moment. Maar over de hele linie bezien, houdt u er een beter pensioen aan over.

Hoe gaat het nu verder?

Begin 2017 stelt het bestuur op basis van de beleidsdekkingsgraad van eind 2016 vast of de pensioenen verlaagd moeten worden en zo ja met welk percentage. Dit besluit zal voor 1 april 2017 genomen moeten zijn, want dan moeten we De Nederlandsche Bank op de hoogte stellen van hoe we onze buffers weer op peil denken te krijgen. Natuurlijk houden wij u op de hoogte van verdere ontwikkelingen. In de Apotheek & Pensioen van maart 2017 zullen we u concreter kunnen vertellen wat u kunt verwachten. Als uw pensioen inderdaad verlaagd moet worden, zullen we u daar minstens een maand van te voren per brief van op de hoogte stellen.

Wilt u onze financiële situatie op de voet volgen? Kijk dan op www.pma-pensioenen.nl. Wij publiceren iedere maand het verloop van onze beleidsdekkingsgraad.

‘Ik raap nu elk papiertje op’

Lucy Wouters (60) werkt al 41 jaar als apothekersassistente. Nu werkt ze bij de Benu-apotheek in het Zuid-Hollandse Strijen. In haar vrije tijd maakt ze pentekeningen.

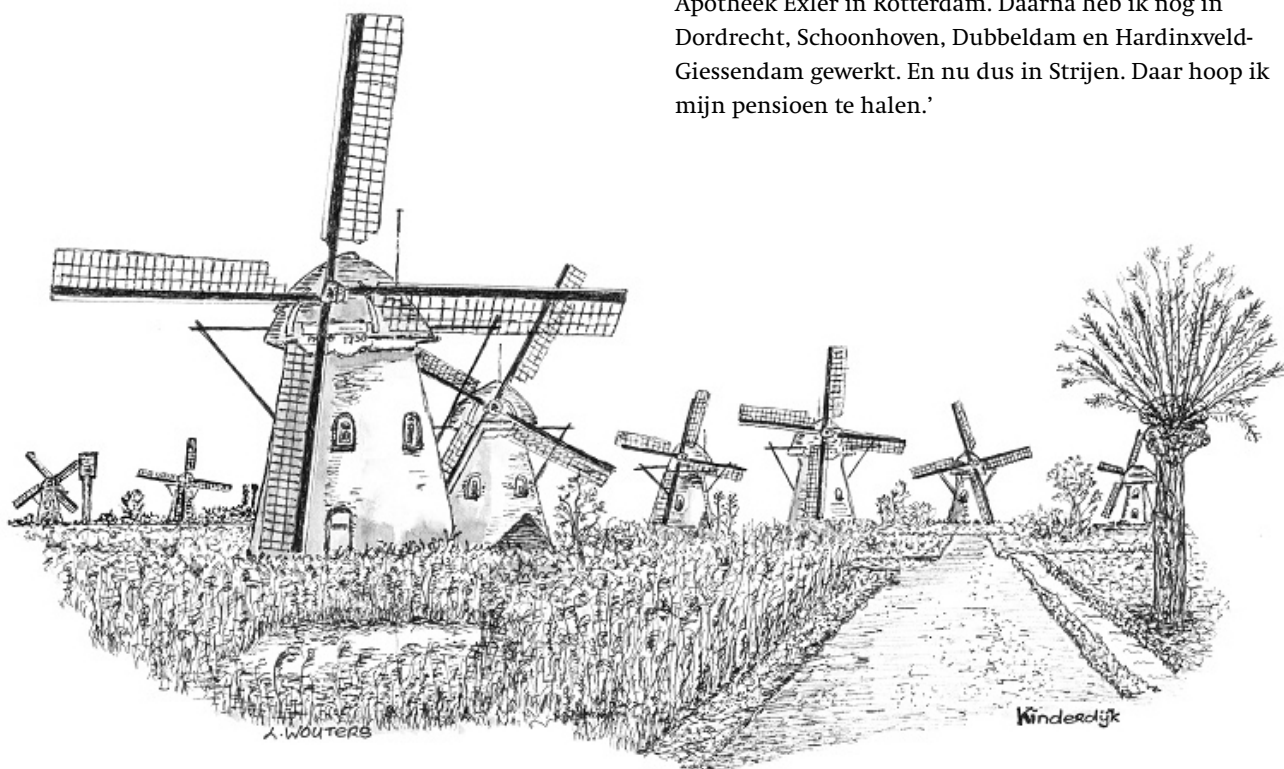
‘Ik ben begonnen als stagiaire in de apotheek van het gemeenteziekenhuis van Dordrecht. Ik heb er ook mijn eerste twee jaar als assistente gewerkt. Het werk was zwaar. Alles ging in het groot. Met de hand 5 kilo crème en 5 kilo zinkzalf maken. Of 5 liter jodiumtinctuur. Dat viel voor een schriel meisje van 17 jaar niet mee. Ik kon die flessen amper vasthouden, laat staan omzwenken. De mortieren waren mega groot, net als de erlemeyer waarin het water tot 70 graden moest afkoelen. Later ben ik in diverse openbare apotheken gaan werken, waar ik ook achter de balie terecht kwam. Toch heb ik de magistrale kant altijd het leukst gevonden. Nu mis ik dat niet meer, ik heb genoeg dranken en poeders gemaakt.’

Apotheek Helleman

‘Mijn eerste openbare apotheek was Apotheek Helleman in Dordrecht. Dat was in 1977. Echt een apotheek van de

oude stempel, waar ik zelfs nog pillen heb gedraaid. Er werd ook onderscheid gemaakt tussen ziekenfonds en particulier. Ziekenfondspatiënten kregen een etiket met rode of blauwe rand, de particulieren met een gouden rand. Alles met de hand geschreven natuurlijk. We hadden een werkweek van 42 uur en kregen ons salaris contant uitbetaald. Daarvoor werden we een voor een bij de baas geroepen en dan werd je geld op zijn bureau uitgeteld.’

‘Ik heb daarna negen jaar op een bureau gewerkt waar we alle recepten uitrekenden voor het ziekenfonds. Dat betaalde vervolgens de apotheken weer uit. Alles ging op een simpele rekenmachine. Toen de eerste computers kwamen, waren we daar allemaal bang voor. Helaas werd dat bureau op een bepaald moment opgeheven. Ik kon op zoek naar een nieuwe baan. Ik had toen al twee kinderen, dus ik was blij dat ik parttime kon gaan werken bij Apotheek Exler in Rotterdam. Daarna heb ik nog in Dordrecht, Schoonhoven, Dubbeldam en Hardinxveld-Giessendam gewerkt. En nu dus in Strijen. Daar hoop ik mijn pensioen te halen.’

Molens in Kinderdijk

Het pensioen van Lucy Wouters

‘Vroeger kon je als apothekersassistente stoppen op je 61ste. Nu moet je door tot 67, en de jongeren misschien nog wel langer. Ik vind dat verschil te groot. We zijn vorig jaar verhuisd van een eengezinswoning naar een klein flatje, dus we hebben al flink bezuinigd op onze woonlasten. Met het oog op de toekomst. Ik ben nu 60 en als het financieel haalbaar is wil ik wel stoppen voor mijn 67ste. Of ik ga met deeltijdpensioen. Ik heb daar vorig jaar een gesprek over gehad met PMA. Dan kunnen we misschien nog wat vaker weg met de boot, of fietsen en wandelen. Het leven is al zo kort, je moet genieten zolang het kan.’

Goede tijden

‘Ik heb veel meegemaakt in 41 jaar in de apotheek. Goede tijden, mindere tijden met veel stress en werkdruk. Ik heb veel lief en leed gedeeld met collega’s. De scheiding van mijn eerste man bijvoorbeeld, maar ook het vinden van een nieuwe liefde. Met hem ben ik nog steeds heel gelukkig. We zijn trotse opa en oma. We hebben een boot, een erfstuk van mijn schoonouders. En ik heb mijn grote hobby: pentekeningen maken.’

‘Ik teken al vanaf mijn vijftiende. Vroeger met Oost-Indische inkt en een kroontjespen. Dat doe ik nog wel, maar tegenwoordig heb je van die handige inktpenen in allerlei diktes. Ook maak ik voor de afwisseling gekleurde tekeningen met ecoline. Ik schilder ook wel eens. Maar pentekeningen maken vind ik toch het leukst. Soms krijg ik een opdracht, bijvoorbeeld om een tekening van een huis te maken die kinderen aan hun ouders willen geven. Toen in 2000 de apotheker van Apotheek Ritzen met pensioen ging, heb ik als afscheidscadeau een pentekening gemaakt van het monumentale pand. Dat soort dingen geeft me veel voldoening.’

Hotel Bellevue Groothoofd in Dordrecht

Exposeren

‘Een paar jaar geleden heeft mijn zoon een website voor me gemaakt waarop ik mijn werk laat zien: www.pentekeninglwouters.nl. Ik exposeer ook af en toe, en sta soms op een crea-markt of kerstmarkt. Allemaal heel leuk om te doen. Ik teken ook als vrijwilliger voor twee wijkkranten in Dordrecht. En vorig jaar heb ik meegewerkt aan een stripalbum met de titel *Hoe schoner het wordt*. Daarin willen veertig Dordtse tekenaars mensen bewust maken van het zwerfafval in de stad. Ik weet niet of het bij anderen gewerkt heeft, maar bij mij in ieder geval wel. Ik raap tegenwoordig elk papiertje op dat ik zie op straat.’ ◀

OPROEP

De redactie van dit blad zoekt contact met deelnemers en gepensioneerden van PMA met een vrijetijdsbesteding waarover ze in dit blad willen vertellen. Neem contact op met Roland Asberg van de redactie van dit blad, telefoon 06 2503 3389 of stuur een mailtje naar roland@a-vier.nl.